Reseberättelse från Rotary Friendship Exchange

2020-02-29 – 2020-03-07

Utbyte Sverige Distrikt 2360 - Brasilien Distrikt 4770.

Deltagare; Stig Dahlgren, Britt Nedestam, Ewa Elfner, Robert Svensson, Jeanette Pallon, Ronny Öjeling, Mark Killick, Lisbeth Maxen, Åsa Killick-Hellmark, Lisbeth Johansson, Hans Johansson.

Söndag 1 mars

Vi bor hos familjen Sousa som består av pappa Ferdinand, mamma Nilsa och deras tre barn. Äldste sonen heter också Ferdinand med tillnamnet Filho som betyder son på portugisiska. Ferdinand Filho läser medicin på universitet i Uberlandia i delstaten Minas Gerais. Dottern Giovanna läser också medicin, men i Uberaba. Yngste sonen Roberto är 12 år och går på privatskolan Colegio San Domingo mitt emot kyrkan San Domingo.

Det är till San Domingokyrkan vi är på väg för att fira mässa klockan sju. När vi kryssat oss fram mellan alla gatuhundar utanför kyrkan blir vi välkomnade och tillstuckna ett blad med dagens gudstjänstordning. Allt är på portugisiska, men det går att förstå några ord och få en uppfattning om innehållet. I dag handlar det om Adam och Eva i Edens lustgård. Vi tittar på den övriga församlingen och gör likadant; ställer oss, sätter oss, sjunger med i psalmerna och lämnar kollekt. Det är bara nattvarden vi hoppar över.

På vägen hem besöker vi Araxás egen Kristusstaty som ligger på en höjd några hundra trappsteg upp. I trapporna är det trångt. Iförda trikåer verkar hela Araxá utöva sin dagliga gymträning här. Vi fuskar och åker bil till parken ovanför, blir fotograferade nedanför Kristus med sina utsträckta armar och går sedan nedför trapporna.

I dag var det meningen att vi skulle besöka nationalparken Serra da Canastra. På grund av flera veckors regnande är vägarna underminerade och vi åker istället till det närliggande naturområdet Boca da Mata. Tillsammans med de andra svenskarna och deras värdfamiljer besöker vi Horizonte Perdido, en restaurang vars ägare ger lektioner i drakflygning. Liksom på de flesta andra ställen i Brasilien serveras buffé som betalas per vikt. Vi äter ute på terrassen med en vidunderlig utsikt över en grönskande dal. Medan vi avslutar vår måltid får vi se en drakflygare sväva ut över dalen.

På hemvägen tvärnitar vår chaufför Fernando och vinkar åt oss att gå ur bilen. Framför oss på vägen ligger en skallerorm. Den är ganska platt för bilen framför körde över den, men skallrorna på stjärtpartiet fungerar när vi skakar ormen.

Den här kvällen är ingen utemiddag inplanerad utan vi äter hemma. Familjen Sousa bor i en villa i ett condominio, ett inhängnat område med vakt i grindstugan. Bostadsområdet byggdes från början åt de anställda vid gruvbolaget CBMM. Vi äter i omgångar vid en bardisk i köket. De två äldsta barnen Sousa har varit utbytesstudenter i Kanada och talar flytande engelska. Pappa Fernando arbetar på CBMM och får språklektioner genom företaget. Yngste sonen får privatundervisning i engelska två kvällar i veckan. Det är bara mamma Nilsa som inte talar engelska, men vi klarar ändå att föra en någorlunda konversation med hjälp av spanska och diverse dataprogram.

Britt Nedestam och Ewa Elfner

Måndag 2 mars

Besök på skola som startats av Rotaryklubb men sen tagits över av staten.
Eleverna är fattiga och många använder droger utan framtidstro.
Rotarianerna önskar ge dem globala bidrag för att de ska få yrkeskvalifikationer för att kunna arbeta som elektriker, hårfrisörskor, idrottsmän, rörmokare, manikyrister, murare etc.
Då det är ont om plats går de flesta eleverna antingen på förmiddagen, eftermiddagen alt. kvällen.En liten klass med 11 speciellt duktiga elever satsade man extra på och de fick gå hela dagen.

Vi gav en liten slant för att kunna köpa in lite fler skol-T-shirts till eleverna vilket uppskattades.

Efter skolan besökte vi en affär, Doces Joaninha, som ägdes av en rotarian.
Där fick vi provsmaka ostar, marmelader, sylter och godis.

Efter lunch packade vi in oss i en liten van och gav vi oss ut på vådlig färd på leriga vägar för att hamna på en kaffeplantage som även denna ägdes av en rotarian.
Kaffe är en av världens mest konsumerade drycker och vi i Sverige ligger på 6:e plats i världen med att dricka ca 8,2kg/person. Tills för några år sen låg vi 2:a.
Vi fick mycket värdefull information om hur kaffeplantorna först förgroddes i en plantskola för att sen planteras ut ca 4 månader senare. Därefter tog det 2 år innan busken gav skörd.

Kaffeplantorna planterades i svängda rader för att när det regnade inte skulle bli stora floder mellan raderna som eroderade marken.

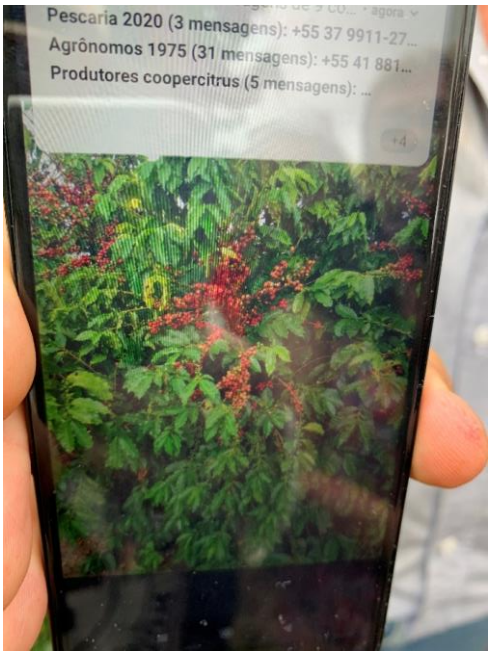
Buskarna var ganska höga. Klipptes på ca 3 meters höjd för att passa de maskiner man använder vid skörd? Man använde sig här av sorten Arabica som anses som den bästa sorten och har sitt ursprung i Afrika (Främst Etiopien).

Man tar en skörd per år då de röda bären skördas för hand?

Frukterna sitter i klasar och ändrar sin färg från olika skiftningar av grönt via gyllenbrunt till rött eller gult. När frukterna har nått sin slutgiltiga färg, alltså någon form av röd blandat med gul, så är de mogna.

De torkas sen liggande i solen för att sen skalas vilket man gör genom skakning.

Efter det rostas de. Bild ovan: Rostad hela bönor, malda och orostade bönor.

På vägen hem körde vårt fordon fast i leran och vi fick gå en bit.

Vi blev inbjudna till kaffefamiljen på härlig fika där nästan alla av oss köpte med sig några kilon kaffe hem.
Dottern i familjen som arbetade med försäljning inom företaget kom och det var väldigt trevligt då hon talade engelska och vi fick klargjort en del saker vi undrat över.

Vi var 2 familjer som bodde i en boskapsägarfamilj (Jeanette, Ronnie, Stickan och Lisbeth M)
Vi inbjöds på kvällen till att bevista en boskapsauktion vilket var en väldigt spännande upplevelse.

Familjen var enligt sig själva småbönder med endast 4 farmer och 8.000 nötboskap! Sonen däremot handlade med 40.000 boskap om året!

Efter detta samlades alla både svenska och Araxá-rotarianer på en stökig pizza/köttrestaurang med högt ljud och 2 TV-apparater igång. Något svårt att kommunicera men alla var glada ändå.

Lisbeth Maxén och Stickan Dahlgren

Tisdag 3 mars

Besök Niobium fabrik CBMM.

Dagen började med att vi alla blev hämtade av en buss på morgonen. som tog oss 10 km till utkanten av Araxa till deras industriområde. En av Rotary´s Araxa medlem Fernado arbetar på CBMM, han hade ordnat besöket till fabriken. Han arbetar som projektingenjör för nya stora projekt inom fabriken. Nya projekt pågår hela tiden.
Personen som hämtade oss med bussen var en på CBMM anställd professionell guide som företagets informationsavdelning har anställt.

Lite allmän information om CBMM. Företaget officiella hemsida https://www.cbmm.com/
CBMM är världens största tillverkare av grundämnet Niobium som används b.la. som stålförstärkare. Niobium kallades förr även Calodium. Niobium är ett av de senaste upptäckta grundämnen. 80 % av världens Nioboium finns i Araxa hos CBMM .
1953-1955 började man med fabriken i Araxa. 2300 egna anställda , inkl. underkonsuler och entreprenörer sysselsätter fabriken 6000 personer.

Miljön. Stor uppgift för ledning är att ta vara på miljön, sustainibility and environmental.
De har en djurpark där man tar hand om djur från gruvan som man exploaterar samt även från hela Araxa området, även från gårdar i Araxa området. Vi besökte denna fina djurpark. Det rör sig om apor, fåglar, varg, tapir, myrslokar, rävar.mm.
Man planterar även träd, "nursey of tree". 50 personer arbetar med djurparken och trädplanteringen.
Man supporterar kultur i området. Företaget fick pris " WFO diplom" för enviroment för några år sedan detta visar att man verkligen tänker på miljön. Gruvan och dagbrottet gör stora ingrepp i naturen.

CBMM ägs till 70 % av Brasilien, 15 % China, 15 % Japan/SouthKorea.

Entrén till fabriken var storslagen, hela 300 olika flaggor passerade vi, de symboliserar alla länder som man säljer Niobium till. Man har 26 agenter runt om i världen som agerar försäljningskontor. China är största köparen hela 50 % går dit.

Niobium är uppkallad efter en grekisk gud. Niobium tål mycket höga temperaturer. Används mycket i stålkonstruktion för att få starkare stål och få lättare vikt på materialet men med bättre hållfasthet, styvhet och värmeegenskaper.

Vi besökte dagbrottet. Dagbrottet är en öppen gruva 4,5 km i diameter, 100 m djup. Det sägs att jorden är hela 250 m djup innan solid berg stöts på. Niobiom råmaterialet är ett chokladfärgat jordstensmaterial. Dagbrottet är trappstegs format, 10 m i varje trappavsats. Säker grävning utförs med grävmaskiner och lastbilar. Varje lastbil tar 42 ton de arbetar dygnet runt 7 dagar i veckan , det står aldrig stilla.

Utvinningsgraden av Niobium i % av råmaterialet är 42 ton råmaterial ger 1 ton Niobium. 1/42. En normal blandning av färdigt stål består av 40% Niobium och 60% Iron .
Niobiumet ligget ej i marknivå, man måste ner 50 m från ytan innan man hittar Niobiumet. Man räknar med att det finns så mycket Niobium material i området att det kommer att räcka i 80 framåt. Mother of Niobium ligger 250 m ner i gruvan sägs det. All Brasiliens Niobium räknar man ska räcka i 500 år framåt enl. beräkningar.

Man har verkstäder som reparerar alla maskiner och truckar 24 timmar om dygnet. Bandtransportörer till fabriken startar från tömningsplatserna. 3 km bandtransportörer till fabriken.

Fabriken består av 3 olika områden; 1: Retenneder, 2: Cleaning fosfat, 3:Floatation. 1500 C temp. process. Slutprodukten produkten kan t.ex. vara 60% NB, 30 % FE , 10% other chemicals.

Man skeppar ut det mest i Big Bags. Shipping in smallpiecies, big bags and pellets.
60 % in big Bags. Harbour of Santos in Rio, 12 trucks/day.

Användnings område för Niobium¸ glas, cameras, x-ray machine, air jet engiens, steel high temp and strong require.mm.

På CBMM laboratoriet arbetar 100 personer. Tecnologhy Center.
Vattendammen, en stor vattenreservoar, man återanvänder 97% man renar, recycling.
1% back to the river, rent vatten tillbaka.
Dammen kostade 200 miljoner Reals att bygga den är klädd med starka plastplattor som förhindrar vattnet att tränga tillbaka i jorden. Denna plast är stark, enl. beräkningar står den emot i 500 år. Reningsverket ligger vid dammen som renar vattnet.
Batterier: Utveckling tillsammans med japanska företag pågår man har sett att Niobium är mycket bra på att lagra energi. Ett projekt man hoppas mycket på. Skulle detta slå väl ut skulle det få stora försäljningsmöjligheter och Niobium skulle bli ännu mer värdefullt.
Framtidens elbatteri tror man går att finna här med Niobium.

Efter fabriksbesöket åkte vi till Araxa´s Stora Spa hotell.

Araxa´s stora Spa hotellet byggdes som ett stort casino. Casino verksamheten förbjöds 1946 i Brasilien, några år efter färdigställandet av hotellet. Byggnationen av hotellet var klar 1944. Bygget var väldigt omfattande, det tog 6 år, jättemånga arbetare.
Vi hade en guidad vandringstur med information om byggnationen samt alla badanläggningar. Efter badade vi SPA bad och njöt i 4 timmar. En drink Caprinja i hotellets vackra trädgård avslutade dagen.

Efter en händelserik dag åkte var och en hem till sig innan kvällsmaten skulle intas.

Robert Svensson.

Onsdag 4 mars

Dagen började på Stadsteatern i Araxa med ett blandat kulturframträdande i högsta klass av barn/ungdomar i alla åldrar. Youth exchange Program – Municipal Theater
Barn/ungdomarna kom dels från Colegio Sao Domingos – privatskola i Araxa och dels från Polivalente, Ee professor Luiz Antonio Correa Oliveira – statlig högstadieskola i Araxa.
En fullsatt aula fick se olika framträdande, började med en mäktig inledning med fanfar – olika trummor/slagverk – hela scenen fylld av barn!

Fortsatt proffsigt, underhållande program med dansare i olika åldrar, allt från hiphop till balett samt teaterframträdande. Bibi Eugenia, en professionell dansare, gjorde ett par vackra framträdanden, bla magdans

Vår grupp fick även möjlighet att presentera oss, vårt land Sverige, vi sjöng vår nationalsång, flaggade med svenska flaggan!

Efter hade vi möjlighet att prata med lärare, ungdomar vilket var uppskattat från båda håll! De blev många ”gruppies” och ”selfis”. För flera av ungdomarna var det första gången de pratade engelska, träffade människor från ett annat land.

Lunch på Estilo Minerio, lunchbuffe där man betalar efter vikt på tallriken.

Efter lunch besökte vi en statlig vårdinrättning The Santa Casa Surgical Center i Araxa. Ett regionalt Health Center för 170 000 invånare. Ett traditionellt sjukhus som erbjuder service till patienter utan möjlighet till egna sjukförsäkringar.

Vi besökte The Surgical Center, sjukhuset kirurgienhet. Akutmottagning, ambulansintag. Operationsavdelning med 4 salar för mindre till medelstor planerad kirurgi inom de flesta specialiteter, även möjlighet till akutkirurgi. Uppvakningsenhet. Laboratorie/blodcentral låg i anslutning.Rotary Araxa har ett projekt på enheten med målet att bidra med modern utrustning för säkrare övervakning, effektivare kirurgi. Projektet bidrar med övervakningsutrustning som tex. blodtrycksmanchetter, saturationsmätare(mäter syrehalten i blodet). De har även bidragit med endoskopiska instrument för att möjliggöra mer titthålskirurgi. Vid vårt besök packade de upp nykommen utrustning. Personalen var mycket glada för vad Rotary bidrar med.
Lokalerna var frächa och moderna. Dock en stort befolkning som behöver deras hjälp vilket ger enheten en ansträngd situation.

Det blev ytterligare ett studiebesök innan dagen var till ända!
Det var ett besök på Jose Marcelo Jorge´s arbetsplats (Åsa och Marks värdfamilj), kommunhuset i Araxa, avdelningen Urban Security and Citizenship in Araxá.
Jorge titel Adminstrative Advisor to the Secretary.

Säkerhetsavdelningen har hand om trafiksäkerheten, inspektion/kontroll skolbussar, taxi, utbildning till barn, vuxna. Säkerheten vad gäller kommunen byggnader mm.
Det vi tyckte var intressant var övervakningsrummet där alla 55 övervakningskameror de har utplacerade i Araxá övervakas. Övervakning sker 24/7. Vi träffade de som satt hela sin arbetstid, tittande på TV-skämar. Vi fick även se sparade trafikhändelser, de sparades flera

år efter händelsen. Araxá var 2017 den 5:e säkraste staden i Brasilien, den säkraste i distriktet Minas Gerais.

Vi kände oss trygga i staden under hela vår vistelse!

Kvällen avslutades med ett Rotarymöte i Club Araxa.

Vi bytte klubbflaggor. Sueli översatte vår Distriktpresentation vi hade förberett på engelska till portugisiska. Det var för få som förstod engelska för att få någon behållning. Tur vi hade många bilder från Sverige att visa. Kvällen avslutades med en god middag.

Lisbeth och Hans Johansson

Torsdag 5 Mars

Dagen började tidigt, på schemat stod utflykt till Sacramento. En bussresa på dryga 100 km väntade på vägar som kunde vara bättre underhållna. Vägen dit bjöd på vackert böljande landskap, vi såg enorma fält med odlingar av sockerrör, majs, kaffeplantor samt eukalyptusträd. Efter diverse påpekande om bussens hastighet och chaufförens uppträdande kom vi välbehållna fram till dagens första studiebesök, Jaguara vattenkraftverk.

Vi blev väl mottagna av representanter för kraftverket, besöket började med en videofilm om säkerheten på kraftverket och dess ägare, efter videofilmen försågs vi med skyddsutrustning, Hjälm och Skyddsglasögon.

Fakta om kraftverket:
Jaguara Hydroelectric Plant ligger i Rio Grande, kommun i Rifaina (SP), och har en flodreservoar på 34,6 km². Jaguara startade sin verksamhet 1971 och införlivades i ENGIE 2017 via en auktion av regeringen. Koncessionen är giltig fram till 2047.
Jaguara vattenkraftverk har en installerad kapacitet på 424 MW, med fyra genererande enheter (vertikala Francis-turbiner) på 106 MW vardera. Kapaciteten räcker till att försörja 2 millioner människor med el. Fallhöjden är drygt 40 meter.

Under ledning av en engelsktalande guide gjorde vi en rundvandring i kraftverket, där vi såg turbinerna, kontrollrummet samt ovansidan av kraftverket med dess fina utsikt.
När kontrollrummet på plats stänger kl 17:00 tas ansvaret över av ENGIE-huvudkontor, beläget i Florianópolis (SC) 1150 km från Jaguara.

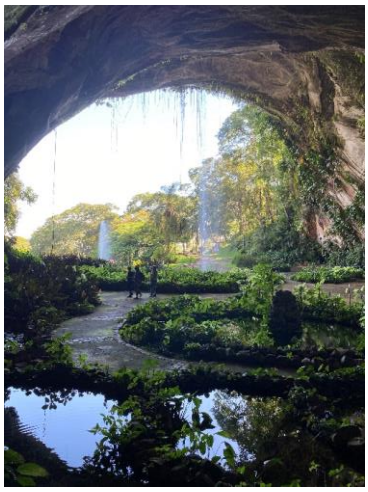

Efter besöket på Jaguara väntade lunch på en restaurang inne i Sacramento, där anslöt några från Sacramento Rotaryklubb och deltog i måltiden. Presenter till de svenska damerna delades ut.

Efter lunchen gjordes ett besök på Sacramentos historiska museum, många flashback minnen kom fram när vi tittade på de olika objekten.
Flertalet av oss besökte även kyrkan, där fick vi bekräftat att även människans bäste vän hunden, var välkommen till en liten stund av stillhet, tillsammans med husse.

På eftermiddagen stod ett besök i Parque Municipal da Gruta dos Palhares, en mycket vacker park med Gruta dos Palhares, en unik geologisk formation i Botucatu Sandsten. Grottan upptäcktes i mitten av 1800-talet, 22 meter hög, och är en av de största turistattraktionerna i Sacramento. Dess huvudhall är hem för hundratals bon av fladdermöss, svalor och andra fåglar, man kunde höra dess läten när de blev väckta av oss besökare inne i grottan.
I parken fanns även en pool och bar. Omklädningsrummen till poolen var inte av det senaste snittet och fyllde nätt och jämt sin uppgift.
Badsuget hos oss var stort och vi intog poolen och tog ett svalkande bad, tillsammans gjorde vi i konstsim-anda en rotaryring.

Vi avslutade vårt besök i Sacramento med ett Rotarymöte hos Sacramentos Rotaryklubb. Mötet inleddes med musik av Rotaryact medlemmar, alla besökare fick presenter i form av kaffe av en Rotarymedlem. Standar överräcktes av respektive klubb i samband med presentöverräckandet. Vi bjöds på plockmat och umgicks.
Klubben redogjorde och visade upp sitt stora projekt vilket var att köpa in samt renovera rullstolar.

Resan hem till Araxá gick betydligt lugnare, vi blev körda till respektive värdfamilj där vi avslutade kvällen. I vårt fall med en stor familjefest. Förutom vi boende Ronnie, Jeanette, Stig och Lisbeth deltog värdfamiljen med barn, barnbarn och andra nära släktingar.

Ronnie Öjeling och Jeanette Pallon

Fredag 6 mars, sista natten (och dagen) med gänget

Mark smög ut för att inte väcka vårt värdpar. Ett tidigt besök på en skola stod på schemat. Det ingick inte i det ursprungliga programmet och efter att ha konsulterat Google konstaterade vi att det var promenadavstånd till Terezinhas hus där Eva, Britt och Lisbeth väntade för gemensam avfärd. Det blev dagens samtalsämne: Mark hade GÅTT TILL FOTS, 15 minuter! Häpnadsväckande! Promenader, särskilt självvalda sådana, hör inte till vanligheten i Araxá och våra brasilianska vänner var bestörta.

Skolan är i huvudsak avsedd för CBMM-anställdas barn. Majoriteten av lärarna är unga, under 40 år. Vår lilla grupp samlades hos rektorn där vi togs emot av en lärare/guide. Rundvandringen startade i en klass av 6-åringar. Som brukligt i Brasilien var klassen uppdelad i två grupper, en för förmiddagspasset och en för eftermiddagspasset.
Klassen bestod av ca 15 elever och hade två ordinarie lärare, vilket är standard för den här skolan. Dessutom en specialpedagog för en elev med grav hörselnedsättning.
Efter upprop och bokstavsbingo delades klassen upp i mindre grupper för olika aktiviteter, t.ex. legobygge, pusslande, Memory-spel eller fri lek i lekhörnan (de små stolarna förde tanken till presidenten som hade beställt stolar till Araxás Grand hotell. Han var så kort att han behövde specialdesignade stolar för att verka längre).

Vi fortsatte till en ny klass, med 5-åringar i färd med att skapa en clown av olikfärgade pappersbitar. Till svenskarnas förvåning och fasa vankades det oerhört söta och sliskiga popcorn. Mark drog paralleller med barn i Sverige som lassar på socker på sina cornflakes. Här fanns inga osötade alternativ.

Efter en snabb titt på baby-avdelningen avslutade vi skolbesöket med frågestund och fika. Vår guide kände sig osäker på sin engelska men vi hade inga problem, varken med att förstå henne eller att göra oss förstådda.

Nästa punkt på dagens agenda var ros-sortering. Araxás rotaryklubbs största ekonomiska projekt är att inför Internationella kvinnodagen den 8 mars sälja rosor som ges till kvinnor denna dag. Intäkterna går till inköp av rullstolar till behövande som inte själva har råd, och en donation till Rotary Foundation. I år hade 14 000 rosor köpts. De hade förvarats i ett kylrum sedan onsdagen och nu var det dags att sortera och leverera dem. Rotary, Casada da Amizade, Rotaract och Interact ställde upp tillsammans med oss svenskar. Våra värdfamiljer skjutsade oss och vi samlades i ett hav av rosor kl. 9.00. Sorteringen tog oss drygt två timmar med en kort paus för ”coff” och posering för obligatoriska ”selfies” (gruppbilder). Att jobba tillsammans för en god sak tycker väl de flesta rotarianer om, men för att göra det ännu roligare sjöng vi alla sånger vi kunde på temat rosor.

När vi var färdiga bar det av till Rullstolsbanken där man rustar upp rullstolar och lånar ut till personer som temporärt har behov av en rullstol (inte till den som p.g.a. ett kroniskt besvär behöver rullstol).

Sedan var det dags för lunch. Det blev buffé på en enkel restaurang som inte skulle ha gjort något djupare intryck om det inte varit för att Rotary-Robert plötsligt bestämde sig för att bjuda på underhållning till maten. Han satte sig spontant vid restaurangens piano och spelade så det stod härliga till. Hans framförande uppskattades av både gäster och personal och Robert belönades med varma applåder.

Eftermiddagen fick vi disponera som vi ville. Ett förslag var att följa en internationell mountain bike-tävling i parken runt Grand hotel. Brasilianska parker är rejält tilltagna… De flesta av oss passade dock på att shoppa, umgås med våra värdfamiljer eller packa inför morgondagens avresa i stället. Vi hade kämpat hårt för att övertyga våra brasilianska vänner om nödvändigheten att åka till flygplatsen redan kl. 6.00

Vår sista kväll tillsammans inleddes på Pizzaiollo. Klockan 19.30 bänkade vi oss där allihop för att äta pizza och prata. Vi höll avskedstal och överräckte presenter. Det var roligt och sorgligt samtidigt, tårfyllt. Där satt vi med en grupp människor som vi för en dryg vecka sedan aldrig sett och ett halvår tidigare inte visste fanns. Underbart varma, välkomnande och inkluderande människor som öppnat sina hem för oss och bjudit på så mycket, inte minst sig själva. Vilken upplevelserik vecka vi haft! Och än var det inte slut, efter pizzan skulle vi invadera Club Araxá och dansa samba!

Mi casa, su casa”, brasilianskt talesätt som de verkligen lever efter.

Åsa Killick Hellmark och Mark Killick